تکل

وار به دې راشي خو کۀ وار دې وکړو

فضل مومند

ما چې کله د تکل لیکلو د پاره د خپل فکر په زین کړې اس پښنه واړوله او د موضوع د لټون ښکار مې شروع کړو نو په وېره وېره مې ځان له د يوې موضوع ښکار وکړو، ګنې داسې يوه موضوع هم نۀ ده پاتې چې په هغې ډاکټر اسرار صېب يا مشتاق مجروح صېب تکل نۀ وي ليکلے، وار مې ونۀ کړو او بې واره مې قلم راپورته کړو او بې واره بې واره مې څۀ ليکل شروع کړل.

هسې خو د وار يا بې واره اصطلاح په ډېرو موقعو استعمالېږي لکه بې واره غرېدل، بې واره ژړېدل، بې واره خندېدل يا د خُلې وار، د اوبۀ خور وار، د څوکۍ د ساتلو وار او يا د ژرندې وار وغېره.

هغه د مشرانو د خُلې خبره ژرنده کۀ د پلار ده خو په وار ده، خو زۀ وايم کۀ د نن مشران دا محاوره داسې کړي، بجلي کۀ د سرکار ده خو په وار ده ولې چې د نن ژرندې هم په بجلۍ ګرځي. کۀ ژرندې له دې د غنمو يا جوارو بوجۍ يوړه او د ژرندګرې نه د خپل وار پوښتنه وکړې نو درته به وائي چې ستا وار به هله راشي چې دا بجلي په وار شي. هغته لس ورځې پس دې کۀ وار راغے هم شکر وباسه. بس انتظار کوه کۀ په کور کښې دې اوړۀ ختم وي نو په بدل کښې يو کلو دوه کلو ځان سره يوسه يا چرته د ګاونډې نه ئې په پور واخله، زۀ خو وايم چې مړه د دې نه خو هغه د اوبو ژرندې ښې وې، نۀ خو به د اوبو کمے کېدو او نۀ به دې وار بې واره کېدو ځکه چې د ژرندګرې د پلار وار به هم په وار ؤ. لکه څنګه چې خلق يو ځل بيا د ډيوو او لالټېنونو زمانې ته لاړل، پخواني صدر سره دې خدائے ښۀ وکړي چې د کاڼي زمانې ته ئې د رسولو نه بچ کړو، ګني کۀ هغۀ د خپل اقا خبره نۀ وے منلې نو اوس به مونږ هم په هغه زمانه کښې وو، شکر دے چې د کاڼي زمانې نه بچ شو خو ولې موجوده حکومت د ډيوې او لالټېن زمانې ته واپس ورسولو چې د کاڼي زمانې ته لږه نزدې ده، ځکه چې د ژرندې پل هم د کاڼي وي او د مېچنې پل هم، خو کۀ دا بجلي داسې بې واره بې واره ځي او د اوبو هم کمے وي نو يو ځل به بيا د مېچنې زمانې ته لاړ شو. مېچن چې زمونږ د کاڼي د زمانې هغه تاريخي اوزار دے چې دنيا ئې نن د مشين په نامه بولي، زمونږ د ملک بجلي چې اوس بې واره شوې ده، شايد چې په ښارونو کښې به په وار وي، په وار به ځي او په وار به راځي څۀ ټائم ټېبل به ئې وي، خو ولې زمونږ يا په خواوشا کلو کښې خو ئې هډو څۀ وار نشته چې په تلو ئې چاته حېراني نۀ وي په راتلو ئې حېراني وي، خبره مې د لالټېن او ډيوې کوله. يو ځلې بيا په کورونو کښې زاړۀ جرمني لالټېنونه د زړو تاخونو نه را بهر کړے شوي دي او ډيوې ئې بيا په ډيوټونو کښې سمې کړې دي. خو ولې نن سبا د خاورو د تېلو نرخ هم اسمان سره خبرې کوي او هر سړے مجبوره دے چې د خپل لالټېن لوډشېډنګ په خپله وکړي يا ئې باتۍ دومره لاندې وساتي چې ايله تېل بويوي. چار ئې ښۀ کور ئې اباد زمونږ د ګاونډې ملک

چین چې د لوډشیډنګ متبادل ئې دومره ابمرجنسي لائټونه زمونږ ملک ته رالېږلي دي چې سل قسمه کوالټي لري ښۀ په ارزان نرخ ملاوېږي، ګني تاسو د خیبر بازار فټ پاتونو ته وګورئ چې د ابمرجنسي لائټونو په اخستو چاته وار ملاوېږي او کۀ نۀ، د بجلۍ دلاسه زمونږ د ملک تمام سستم بې واره شوے دے.

کۀ په پټو کښې اوبۀ خور کوے نو هم د خپل وار انتظار به کوې، فصل دي کۀ تباه کېږي تباه دې شي، شاید چې په نهري علاقو کښې به اوبۀ خور په خپل وار وي خو ولې شکر دے، زمونږ علاقه د نهرونو نه پاکه ده ټول دارومدار د بجلۍ په ټیوب ویلونو دے، کۀ د ټیوب ویل مالک سره د اوبو خور وار نیسې نو هم شرط به پکښې د بجلۍ وي، کۀ درزي له دې کپړې یوړې نو هم د بجلۍ خبره به وي.

دنیا اوس دومره ګړندۍ روانه ده چې څوک هډو خپل وار ته هم وار نۀ کوي، ګني خاطر اپریدي خو لا پخوا وئیلي دي چې:

خاطره زۀ لـه تـا نـه چـا وړے یـم
وار به دې راشي خو کۀ وار دې وکړو

شاید چې په هغه وخت کښې خلقو یو بل ته وار کولو خو ولې نن سبا خو خلق دومره په منډه دي چې هر څۀ بې واره کول غواړي.

زۀ یو ډاکټر ملګري سره په کلینک کښې ناست وم د مریضانو ګڼه جوړه وه هر یو مریض به د خپل وار تپوس وار په وار کولو، یو مشر ورته بې واره رانزدې شو او ډاکټر نه ئې پوښتنه وکړه، ډاکټر صیب زما دا ماشوم لږه زر وګوره نمونیه ئې ده خراب نۀ شي راته، ډاکټر ورته وئیل لږ وار وکړه، تانه مخکښې د دې بل مریض وار دے... او چې بیا د هغۀ وار راتلو نو بجلي تلې وه او چې بیا بجلي راتله راتله نو د ماشوم لاس او

یو نظر دې خوا

د باچا خان ټرسټ د څېړنې څانګې ته د لاندینیو خدائي خدمتګارو د ژوند پوره او تفصیلي معلومات پکار دي څوک چې د باچا خان د څنګ، ننګ او پېرنګي استعمار خلاف د جنګ ملګري پاتې شوي دي او په خدائي خدمتګار تحریک کښې ئې د زړۀ له تله برخه اخستې وه، د ځانونو، مالونو او جائدادونو قربانۍ ئې ورکړې دي، د عدم تشدد په نظریه ټینګ ولاړ پاتې شوي دي، تشدد ئې ګاللے دے، جېلونه ئې تېر کړي دي او خپلې ځوانۍ ئې لَو لور کړې دي، کۀ څوک څېړنکار په دغه شخصیتونو کوټلي لیکونه کولے شي او مونږ ته ئې راواستوي نو مننه به ئې کوو. مونږ د دغو خدائي خدمتګارو ځنې نامې لاندې درج کوو کۀ له دوي نه علاوه نور ښاغلي مشران د چا په خواوشا کښې داسې تېر شوي وي نو د هغوي په حقله هم خپل معلومات راستولے شئ. کۀ تصویرونه ئې پېدا کېږي نو دا به نوره هم غوره وي.

صاحبزاده خورشید د ادینه، علي اصغر د مردان، قاضي عطاءالله خان د مردان، سېد فضل لطیف د بدرګې، عبدالخالق خلیق د مانکي شریف، شاد محمد خان مېړے د رڅړو چارسدې، فضل رحیم ساقي د وردګې چارسدې، عبدالمالک فدا د بابړې چارسدې، ماسټر عبدالکریم د اتمانزو چارسدې، ستي جان د چارسدې، احمد کاکا د بابړې چارسدې، مولوي تاج محمد خان د بغدادې مردان، مولوي عنایت الله د طورو مردان، راحت خان بابا د سخا کوټ ملاکنډ ایجنسۍ، رفیق شالدا د تانې ملاکنډ ایجنسۍ او کانګرسي کاکا، ډاکټر خان صیب، سالار یعقوب خان د بنو، کاکاجي صنوبر حسېن مومند د کرېږ ولې پېښور، امیرنواز خان جلیا د اتمانزو، امیرزاده خان د بخشالي ګجرات مردان، عبدالطیف افندي، عاشق شاه باچا د بډه بېرې، حافظ جسیم الدین د مردان، جېلاني کاکا د مردان، حکیم عبدالسلام د هري پور هزارې، ازاد خان کاکا جدون د ایبټ آباد، حاجي فقیرا خان، سالار داؤد خان، ثمین جان خان د محب بانډې پېښور، میا محمد شاه ستي، ارباب عبدالغفور، سېف الملوک خان خوېشکي، علي ګل خان د پېښور، سېد بلال بادشاه د پېښور، یحيٰي جان خان (د بابا زوم)، غلام محمد ګاما د پېښور، عبدالعزیز خان کاکا د زېدې، حکیم سېدالابرار د محب بانډې مردان، مرزا تاج محمد خاموش، خادم محمد اکبر، سالار ربنواز خان، قاضي حبیب الرحمان د بنو او داسې نور ډېر.

هیله لرو چې زمونږ درانۀ لوستونکي به مونږ سره د قلمي امداد په حېث خپله رابطه وساتي او د باچا خان د ملګرو خدائي خدمتګارو د ژوند حالات او واقعات به په تفصیل سره مونږ ته راواستوي ځکه چې د دې ښاغلیو نامې د سرو زرو په اوبو د لیکلو دي او دا ټول مشران د پښتو، پښتون او پښتونخوا فخر دي. په مینه او مننه